

nalibali
ZWI THOMA NGA
TSHITORI.

Duvha la Lifhasi la u Vhalela Ntha

na Nal'ibali

Tanganelani na vhashelamulenzhe vhanzhi musi ri tshi khou vhalela ntha vhana vhanzhi nga hune ra nga kona ngaho tshitori tshashu tsho khetheaho nga heli Duvha la Lifhasi la U Vhalela Ntha, nga dzi 7 Luhuh 2024 – duvha linwe na linwe – nahone vha shele mulenzhe kha u tutuwedza vhukoni ha u vhalo na u riwala Afurika Tshipembe! Tshitori tshashu tsho khetheaho, tshine tsha pfi *Kumange kwo xelaho*, tsho riwalwa nga Stacey Fru nahone zwifanyiso zwo olwa nga Rico. Hetshi tshitori tshi wanala nga nyambo dza 11 dza Afurika Tshipembe dza tshiofisi. Vha nga vhalela tshitori ntha vhana vha re na miwaha ya 6 kana u fhira. Musi ni tshi vhalela vhana vhatuku, shumisani garaṭa yashu ya tshitori yo khetheaho ya Duvha la Lifhasi la U Vhalela Ntha ya Vhana Vhatuku.

Dilugiseleleni u vhalela ntha tshitori

- 🐾 Divhani tshitori zwavhugi uri ni kone u tshi anetshela na u tshi vhalela ntha nga ngila ine na i takalela.
- 🐾 Humbulani nga ha ngila ine na nga ita ngayo uri tshitori tshi takadze. Elekanyani nga ha mbonalo ya tshifhatuwo na ngafhadzo dzine na do dzi ita.
- 🐾 Nangani tshifhinga tsha u anetshelana tshitori na vha muṭa woṭhe.
- 🐾 Khethani zwipida zwa tshitori hune vhana vhanu vha nga shela mulenzhe, sa tsumbo, vha nga ita mibvumo ya kumange na ya mmbwa.
- 🐾 Digowedzeni u anetshela kana u vhalela ntha tshitori.

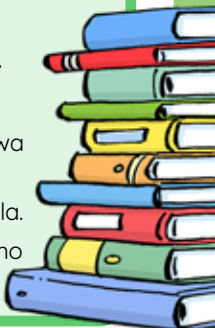
Ni sa athu vhalela tshitori ntha

- 🐾 Vhalani thoho ya tshitori. Vhudzisani vhana uri vha humbula uri tshitori tshi amba nga ha mini.
- 🐾 Vhudzisani mbudziso dzine dza do vha thusa u pfesesa mihumbulo na madipfele a vhabvumbedzwa vha re kha tshitori.

Zwine ha nga ambiwa nga hazwo: Naa ni na tshifuwo kana ni a divha muthu a re na tshifuwo? No vha ni tshi nga dipfa hani arali tshenetsho tshifuwo tsha xela? No vha ni tshi nga ita mini u lingedza u wana tshifuwo tsho xelaho? No vha ni tshi nga dipfa hani arali na tshi wana?

Musi ni tshi khou vhalela ntha tshitori

- 🐾 Musi ni tshi khou vhalo tshitori, vhudzisani vhana vhanu mbudziso nga hatsho. “Ni vhone u nga hu do itea mini nga murahu?” ndi mbudziso yavhugi ya u thusa vhana uri vha tshulele vhutsila ha u bvumba zwine zwa nga itea, zwenezwi ndi vhutsila ha ndeme vhukuma kha vhukoni ha u vhalo na u riwala.
- 🐾 Itani uri vha shele mulenzhe vha ite mibvumo ya zwipuka.

Kha vha fhulufhedzise uri vha do vhalela ntha sa muṭa nga heli **Duvha la Lifhasi la U Vhalela Ntha** – duvha linwe na linwe. Kha vha ye kha www.nalibali.org kana vha riwale ipfi “WRAD” kha WhatsApp vha rumele kha **0600 44 22 54**. Muṭa muṭwe na muṭwe wo diṅwalisaho u do wana tshibuli tsha u dzhoina **Duvha la Lifhasi la U Vhalela Ntha la Nal'ibali ya u vhalo sa muṭa**. Vha do wana nganetshelo dzo engedzeaho khathihi na zwithu zwine zwa nga vha thusa musi vha tshi khou vhalo na vhana vhavho riwaha woṭhe.

Kumange kwo xelaho

Tshiṭori nga Stacey Fru 🌀 Zwifanyiso nga Rico

Nga Lavhutano nga masiari, Neo na Bella vho vha vha tshi khou tamba ngadeni ya Neo. Noodle yo vha yo diegetshela duvhani.

Noodle ya mbo di vukuluku, ya thoma u huvha: *Huuu, huuu, huuu!*

“Mulandu ndi mini, Noodle?” hu vhudzisa Bella.

Nga murahu ha zwenezwo vha pfa tshoko-tshoko zwiṭakani. *Miauu, miauu, miauu!* Kumange kwa muvhala wa dzhinzha kwa kokovha ku tshi bva tshiṭakani. Bella a mbo di ku gidimela, a ku takula nga vhuronwane. “Edzanu vhona tshifhatuwo tshakwo tsho nakaho tshi re na mamvele,” a ralo a tshi khou ku sumbedza Neo.

“Ku na kholara yo nakaho ya lutombo mukuloni,” a ralo Neo.

Na Noodle yo vha i tshi toḁa u vhona, fhedzi u huvha hayo ho tshuwisa kwonokwo kumange, ndi izwi-ha Neo na Bella vha tshi dzhena nakwo nduni.

“Mma, Baba, kha vha vhone! Ro wana kumange ngadeni!” hu huwelela Neo a tshi khou gidimela kamarani ya u dzula.

“Ri vhona u nga kwo xela, fhedzi ku tea u vha ku na muṇe ngauri ku na kholara ya lutombo mukuloni,” a ralo Bella.

Baba vhe vha vha vha tshi khou vhaleta Mbali bugu vha takusa maṭo. “Ri tea u lingedza u wana vhaṇe vhakwo. Khamusi vha khou vhihela vhukuma nge vha xedza kumange kwavho,” vha ralo.

“Ri nga si tsha vha wana khamusi ngauri lo no kovhela,” vha ralo Mma. “Fhedzi matshelo nga matsheloni ri nga ita phostara nga ha kumange kwo xelaho, ra dzi nambatedza. Khamusi muṇe wakwo u ḁo dzi vhona.”

Musi Mma vha tshi khou fhelekedza Bella na Noodle hayani, Neo a wana bogisi la zwienda na dzhesi ya kale uri a itele kwonokwo kumange mmbete wa vhuphuvhe-phuvhe. Baba vho ku ṇea zwiḽiwa nahone vha shela maḁi o kunaho kha tshigodelo tshihulwane. Kwa la thumbu ya ḁala ya tou tatanana nahone kwe hari kwa farwa nga khofhe.

Bella a swika nga Mugivhela nga matsheloni-tsheloni. “Ndo ɗa na mabambiri na dzikhirayoni uri ri ite phostara,” a ralo Bella a tshi khou kuvhatedza kumange.

“Kha ri mbo ɗi thoma!” a ralo Neo.

Musi vho no ita phostara nṅa, Baba vha ri, “Ndi vhona u nga dzo eḡana. Kha ri ye u dzi nambatedza.”

Vho thoma nga u ya laiburari, nga murahu vha ya vhengeleni nahone musu vho livha hayani muhura a vha tendela uri vha nambatedze phostara getheni ḵawe. Vha sia phostara nthihi uri vha i nambatedze kha bodo ya ṅdivhadzo tshikoloni nga Musumbuluwo.

Nga Ḷavhuvhili nga masiari, Neo, Bella, Noodle na kumange vho vha vha tshi khou tamba kamarani ya u dzula. *Khokhokho, khokhokho, khokhokho!* Ho vha hu na muthu ane a khou khokhonya.

Neo a gidima uri a ye u vula vothi.

“Neo, ndi nnyi?” hu vhudzisa Bella.

Noodle ya huvha i tshi khou dzungudza mutshila yo takala.

Honoho u huvha ha tshuwisa kumange lwe kwa shavha kwa dzumbama fhasi ha sofa.

“Tshoo, hu rini,” a ralo Neo musu a tshi vhona musidzana a sa mu ɗivhi o ima muṅangoni.

“Aa, ṅṅe ndi pfi Gina,” a ralo onoyo musidzana. O vhonala a tshi nga ho ngo takala. “Ndo vhona phostara yaṅu laiburari. Ndi vhona u nga kumange kwe na ku wana ndi kwanga. Ku pfi Ginger, ku na kholara ya lutombo mukuloni.”

Bella a tshenuwa. O vha a tshi ɗoḡa u dzhia kwonokwo kumange uri ku vhe kwawe, fhedzi o vha a tshi zwi ɗivha uri Gina u tea u vha o vha a tshi khou ḵa mbilu nga kumange kwawe. “Dzhenani,” a ralo Bella.

Fhedzi musu vha tshi dzhena kamarani ya u dzula, kwonokwo kumange kwe ndi bva vhubvo. “Yowee, nandi!” a ralo Bella. “Ndi fulufhela uri kumange a ko ngo dovha kwa xela!”

Neo, Bella na Gina vha lavhelesa hoṱhe kamarani ya u dzula, fhedzi vha si ku wane. Gina a ṱungufhala zwiḵulu.

Ndi izwi-ha vha tshi pfa Noodle i tshi khou huvha khishini. *Huuu, huuu!* Nga murahu ha pfala *BOLONGONDO!*

Vhenevho vhana vha gidimela khishini. Vha wana kumange kwo dzula. Kwo gekha tshigoḡelo tshakwo tsha maḡi musu Noodle i tshi huvha, nahone zwino ko vha ko tou ṅu nga maḡi.

Bella a ku takula, a ku phumula nga u tšavhanya. Nga murahu a ku nea Gina. *Purr, purr, purr*. Kumange kwo vha ko takala zwiwulu!

"Ginger! ndo ni tšuvha zwone," a ralo Gina o kuvhatedza kumange kwawe. Na kone ko vha ko takala zwiwulu. "Bella na Neo, ndi a livhuwa nge na ku tšhogomela."

"Ndo takala nge na wana kumange kwanu," a ralo Bella. "Fhedzi ndo tšungufhalanyana ngauri a ri tsha do dovha ra vhona Ginger."

Neo a vhea tshanda kha shada la Bella. O zwi vhona uri o vha a tshi khou tšoda u lila.

"Ohh, ni songo vhilaela!" a ralo Gina. "Ri dzula henefha tsini. Ni nga dalela Ginger tshifhinga tshiwe na tshiwe musi ni tshi funa."

Bella a mbo di nwehuwa. "Ndo livhuwa!" a ralo. "Nge na Neo ri do da matshele nga masiari."

"Fhedzi," ndi Neo a no ralo, "ndi vhona u nga ri nga si de na Noodle." Vhothe vha tenda uri khamusi ndi muhumbulo wavhudi wonoyo.

Musi no no fhedza u vhala tshiitori nothe, ambani nga ha zwe zwa itea kha tshiitori. Vhudzisani vhana vhanu mbudzisano u vha tšutwedza uri vha humbule na u amba nga ha zwithu zw ine zwa tshimbizana na tshiitori, sa tsumbo, "Ndi tshifhio tshipida tshine na tshi funesa kha tshiitori?" Arali ni na vhana vho no aluwahonyana, vha tšutwedzeni uri vha wane zwo engedzeaho nga ha mifuda ya zwifuwo na ndila ya u zwi tšhogomela.

Itani uri tshiitori tshi nyanyule!

- Olani tshifanyiso tsha tshipida tshine na tshi funesa tsha tshiitori.
- Zwi nga vha hani arali na lingedza u tamba tshenetshi tshiitori kana tshipida tshatsho na khonani dzaanu kana vha mutani? Ni nga kha di humbela uri muwe a diite Ginger na Noodle. Shumisani zwanaga, maipfi na mibvumo uri zwi takadze!
- Itani phostara ya tshifuwo tshanu kana tshifuwo tshine na nga takalela u vha natsho. Olani tshifanyiso tsha tshifuwo tshanu. Nwalani kana ni humbele muwe muthu uri a ni thuse u nwala vhuhulwane, muvhala na dzina la tshifuwo tshanu.

Rumelani zwifanyiso na vidio dzaanu na vhana vhanu ni tshi khou diphina nga tshiitori tsha Duvha la Lifhasi la u Vhalela Ntha na mitambo **#nalibaliwrad2024** kha zwileludzi zwashu zwa vhudavhidzani!

TheNalibaliChannel

nalibaliSA

@nalibaliSA

@nalibalisa

@nalibalisa

nalibalisa

The Nal'ibali Trust

+27 64 801 5496

Nal'ibali (ndi ipfi la Tshixhosa li ambaho "tshiitori khetshi") ndi fulo la lushaka la u vhalela u diphina. Lutamo lwashu ndi lwa uri nwana muwe na muwe wa Afurika Tshipembe a diphine nga tshiitori duvha liwe na liwe.

nalibali
ZWI THOMA NGA
TSHITORI.

Tshivenda